

Європейський джаз не знав новоорлеанського періоду, і його розвиток формувався під впливом свінгового стилю американських біг-бэндів. На кінець 30-х років європейські виконавці швидко наздоганяли своїх американських колег. Часто вони навіть випереджали і перевершували їх в техніці. І не дивно, адже їхні музичні традиції були глибшими, вони краще володіли майстерністю інтонування, мали більші навички в теорії та гармонії. Але їхнім найслабшим місцем було власне те, що робить свінг свінгом – ритм. На кінець 30-х років лише деякі з європейських виконавців усвідомлювали необхідність відриву фразування від граунд-біту¹. Тому важко сказати, як би розвивався європейський джаз, якби не Друга світова війна. На час війни можливість розвитку джазу в Європі була перервана.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аускерн Л. Британские раритеты / Леонид Аускерн // Jazz-Квадрат. – 2007. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.nestor.minsk.by/jz/articles/1999/19/jz1910.htm>
2. Биография джазового гитариста Reinhardt Django. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.jazzpla.net/biografy/DJANGOREINHARDT2.htm>
3. Коллиер Дж. Л. Становление джаза / Дж. Л. Коллиер. – Москва : Радуга, 1984. – 886 с.
4. Панасье Ю. История подлинного джаза / Юг Панасье. – Ленинград : Музыка, 1978. – 128 с.
5. Переверзев Л. Джаз идет на север / Леонид Переверзев // Полный джаз : Еженедельный электронный журнал. – 1999. – № 34. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.jazz.ru/mag/44/default.asp>
6. Полный джаз : Еженедельный электронный журнал. – 2004. – № 3. – Режим доступу : <http://www.jazz.ru/mag/241/eurojazz.htm>
7. Шапиро Н. Послушай, что я тебе расскажу... / Нат Шапиро, Нат Хентофф. – Новосибирск : Сибирское университетское издательство, 2007. – 368 с.
8. Rust B. Jazz Records 1897–1942. Vol. 1, 2 / B. Rust. – London : Storyville Publications and Co., 1970. – 1968 p.
9. Russell R. Jazz Style in Kansas City and the Southwest / R. Russell. – Berkeley : University of California Press, 1971. – 292 p.
10. Sargeant W. Jazz : Hot and Hybrid / W. Sargeant. – New York : Da Capo Press, 1975. – 302 p.
11. Stewart R. Jazz Masters of the Thirties / R. Stewart. – New York : Macmillan, 1972. – 228 p.
12. Ward G. C. Jazz : A History of America's Music / Geoffrey C. Ward, Ken Burns – New York : Alfred A. Knopf. Random House, Inc., 2000. – 512 p.

УДК 78.2У

Я. Р. ГОРАК

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ МУЗИК 1899 РОКУ: ДО ІСТОРІЇ НЕЗРЕАЛІЗОВАНОЇ ПОДІЇ

У статті з рукописних та періодичних джерел систематизовано відомості про процес підготовки З'їзду українських музик, який планувалося провести влітку 1899 року. Метою З'їзду мало стати утворення Музичного Союзу – централізованого органу музичних товариств Галичини, покликаного взяти під контроль музичне життя і освітянство краю і під своїм патронатом відкрити навчальний музичний заклад для здобуття українцями фахової музичної освіти. Серйозну різносторонню підготовчу роботу щодо скликання З'їзду проводила група

¹ Першим це зрозумів той самий Джанго Ренар [3, с. 529].

діячів української музичної культури, однак З'їзд не відбувся. Ідеї З'їзду вдалося згодом реалізувати у «Союзі співацьких і музичних товариств» та Вищому музичному інституті.

Ключові слова: Іван Гарматій, Віктор Матюк, Максим Копко, Володимир Шухевич, З'їзд українських музик, «Відозва до співолюбивих русинів», «Проект статута русько-українського товариства любителів музики».

Я. Р. ГОРАК

СЪЕЗД УКРАИНСКИХ МУЗЫКАНТОВ 1899 ГОДА: К ИСТОРИИ НЕРЕАЛИЗИРОВАННОГО СОБЫТИЯ

В статье из рукописей и периодических изданий систематизировано известия о процессе подготовки Съезда украинских музыкантов, который планировалось провести летом 1899 года. Целью Съезда должно было стать создание Музыкального Союза – централизованного органа певческих и музыкальных обществ Галиции, предназначенного взять под контроль музыкальную жизнь и образование края и под своим патронатом открыть учебное музыкальное заведение для получения украинцами фахового музыкального образования. Серьезную разностороннюю подготовительную работу по созыву Съезда проводила группа деятелей украинской музыкальной культуры, но реализовать его не удалось. Идеи Съезда удалось реализовать в «Союзе певческих и музыкальных обществ» и в Высшем музыкальном институте.

Ключевые слова: Иван Гарматий, Виктор Матюк, Максим Копко, Владимир Шухевич, Съезд украинских музыкантов, «Отзывъ къ спѣволюбивымъ русынамъ», «Проект статута руско-украинского общества любителей музыки».

Y. R. HORAK

THE CONGRESS OF UKRAINIAN MUSICIANS OF 1899: TO THE HISTORY OF UNREALISED EVENT

The article systematizes the information about the process of preparation of The Congress of Ukrainian Musicians taken from the handwritten and periodic sources. The congress was planned for the summer of 1899. The aim of the congress was the creation of music Union – a central organ of music societies of Galicia. The Union was called to control the musical life and education of the region. Under the auspices of the Union the educational musical establishment was to be opened where the ukrainians could receive professional musical education. The group of leaders of Ukrainian musical culture conducted some serious preparations for the Congress but it never took place. The ideas of the Congress were later put into life in The Union of Singers and Music Societies and in the Higher Musical Institute.

Key words: Ivan Harmatii, Viktor Matiuk, Maksym Kopko, Volodymyr Shukhevych, The Congress of Ukrainian Musicians, «The call to the rusyns who love singing», «The project of the regulations of the Ukrainian society of music admirers».

Появі 1901 року «Союзу співацьких і музичних товариств» та відкриттю 1903 року Вищого музичного інституту передували ряд більше чи менше вдалих спроб (ініціатив) утворити подібну музичну спілку і під її патронатом відкрити український музичний навчальний заклад. Однією з таких спроб мав стати З'їзд українських музик, який 1899 року серйозно підготовлявся групою діячів, але так і не був зреалізований. Може, саме тому про нього годі відшукати якісь відомості в сучасних музикознавчих дослідженнях. Лише у працях В. Гордієнка [5], З. Штундер [20], Л. Ханик [19] одним-двома реченнями, без будь-якої конкретизації (а в дослідженні Л. Ханик – з істотними помилками) говориться про цей факт.

Метою пропонованої статті є систематизація фрагментарних відомостей з рукописних та опублікованих джерел стосовно перебігу організаційної підготовки З'їзду, участі в ньому

окремих діячів, визначення запланованих завдань, відображення проблематики З'їзду у публікаціях.

Ідея з'їзду українських музикантів Галичини для обговорення стану музики в краю у різних царинах її застосування (церковна музика, навчання співу в школах, народна музика) з'явилася на шпальтах преси ще з листопада 1898 року. Починаючи з цієї справи стала стаття Івана Гарматія «В справі науки нотного хорального співу по наших селах», яка акцентувала пекучу потребу упорядкування навчання співу у селах. У статті відсутні будь-які заклики до З'їзду, однак висловлено низку ініціатив дуже сугослосних з його майбутніми завданнями. Зокрема, для успішного проведення справи автор вважає за потрібне, щоб «подали собі руки всі наші просвітні інституції» – церква, школа, читальня, музичні товариства. І. Гарматій закликає обов'язково видати друком «як найповнішу колекцію народних мельодій, и то по можности зъ вѣрнымъ текстомъ, що вимагає заровно много труда и доклада», причому «повинні подбати и постарати ся о тоє все наші музичні товариства» [2, № 256, с. 1] «Класичними» у цій колекції мають стати колядки, щедрівки, історичні думи і весільні пісні. «А зо збираньемъ сихъ памятниківъ старовини конечно бы поспѣшати, бо стоимо нинѣ на переломѣ, коли друковане слово бере перевагу надъ устною словесностію, а хвиля сея заскочила насъ такъ неприготовленыхъ, що можемо много утратити, мало що придбавши» [2, № 256, с. 1], – розмірковує автор статті. На його думку, «часъ бы намѣ такожъ зійти ся уже бодай зъ короткою исторією нашої литературы музичной; годить ся, чтобы такі таланты музыки, якъ Бортнянскій, Лисенко и другі были звѣстні троха більше і ширшій громадѣ» [2, № 256, с. 1].

З повною підтримкою тез І. Гарматія виступив у статті «В справі науки нотного хорального співу у нас по селах і містах» Віктор Матюк. Констатує, що серйозно систематичним плеканням співу у Галичині ніхто не займається через відсутність фахових музичних шкіл і учителів, автор покладає надії на діяльність музичних товариств, які мають взяти ініціативу у свої руки. Для належного здійснення такої місії, на думку В. Матюка, «мусить у нас перевестись організація і лучність всіх існуючих товариств співочих, а неменше і прийняти ся спосіб систематичної науки співу, передовсім елементарної науки співу руских дітей» [10, с. 2]. Автор пропонує зібратися талановитим музичним працівникам (серед яких називає І. Воробкевича, П. Бажанського, Н. Кумановського, О. Нижанківського, Г. Топольницького, Ф. Колессу та Й. Кишакевича) для того, щоб «сею справою заняти ся і остаточно в одно місце зіхати ся, уложити і згодити ся на найпрактичніший спосіб поступованя при научуваню початкового співу так званого А,В,С, як і видати необхідний підручник науки співу. Почин до сего повинен дати «Львівській Боян», а в особенности Вп. проф. Володимир Шухевич, котрий в справі тій уже великі заслуги положив, і на таку нараду та остаточно порішене сеї пекучої справи запросити всі знані єму на поли музичнім працюючі сили на означений день і справу порушену деталічно обговорити і рішити» [10, с. 2]. Наведений фрагмент статті став уперше висловленою в пресі ініціативою проведення З'їзду.

Про висловлену В. Матюком ініціативу на початку 1899 року дізнався Володимир Садовський, який працював тоді священиком греко-католицького храму св. Варвари у Відні. У листі до Ф. Колесси від 15 лютого 1899 року він скептично висловився про ідею В. Матюка: «Зачну ab ovo [від початку – Я. Г.]: о[тець] Гарматій – дай му, Боже, довгий вік прожити за розумне слово – порушив був квестію нашого співаня межі народом як немож було зручніше, та, на нещастя, вмшав і своїх п'ять грошей о[тець] Матюк, щоби справу порушену звести до галицького именника: то треба комісію скликати, щоби та щось радила, щоби щось ся робило. Вже мене то доймило і я вичікував чи таки справді лишит ся по давному, чи, може, хтото відізве ся. О beati Phaеасі [О,благословенні Феаки! – Я. Г.]!-хочу казати Галилейчики – вдают мудрих: козак мовчит та всьо знає! Хитрі малороси вимотали ся з матні, заставлено о[тцем] Гарматієм, – штудерно!» [7, арк. 8–9].

Попри такий скептицизм ідея була близька В. Садовському, і з часом він змінив своє ставлення до неї, ставши активним її промотором. У статті «З нагоди новин на поли нашої церковної музики», над якою він працював у той час, висловлено чимало ідей, які згодом

будуть відображені у заклику-відозві щодо З'їзду. Так, наприклад, про потребу зібрання українських музикантів для обговорення стану музики в Галичині у статті сказано: «Коли весь загал мислячих Русинів інтелігентів сполучає всі свої інтелектуальні сили, щоби в се «время люте» невпинно працювати, аби на поли розвою загального бодай добігти випередивших нас, – нехай і рускі музики в одно скріплять ся, щоби використати свої таланти [...]» [18, № 58, с. 1]. Автор також наголошує на потребі видавати твори українських композиторів з текстом не лише українською, але й європейськими мовами: «На мою гадку (она зовсім не така фантастична), – пише в статті В. Садовський, – треба би нам наші композиції рускі, або і українські народні пісні – розуміє ся в найвзірцевішій обробленню – по при тексті малорускім, видавати з текстом німецькім або італійськім або французькім, а я певний, що они на ринку європейськім будуть мати попит» [18, № 70, с. 3]. А в кінці статті, знову повертаючись до ідеї організації З'їзду, автор пропонує Ф. Колесі зібрати бажаючих взяти участь у такій дискусії, тих, «котрі хотіли би приступити до того «товариства приятелів музики» (чи як оно буде зватись). Відтак треба би виготовити статут з ино можливим полем ділання, – статут, котрий управняв би товариство до заложення своєї музичної школи (Conserwatorium), давав би право власного накладу діл музичних та музикалій і т.д. – і сей статут предложити зашальним зборам, котрі треба скликати як найскорше; дальше треба постаратись о затвержене статутів і впровадити машину в рух» [18, № 73, с. 2]. Наведений фрагмент статті вперше документує мету З'їзду – утворення «Товариства приятелів музики» (згодом пропонувалися й інші назви, як «Союз любителей малорусской музыки», «Руско-українский союз любителей музыки», «Малорусский музыкальный союз», «Союз любителей руської пісні»), яке мало об'єднати всі співочі і музичні товариства краю і централізувати у своїх руках закладення основ музичного просвітництва в різних ланках (від створення консерваторії під патронатом «Союзу», до виготовлення і видання музично-теоретичних підручників, співаніків, музичного журналу, систематичне перевидання всіх українських музикалій, реорганізації навчання співу і музики у школах).

Приблизно в середині 1899 року В. Садовський листувався з В. Матюком, про що писав у листі до Івана Белея від 16 червня 1899 р.: «Саме в тих часах зайшов я в кореспонденцію з В[исоко]п[реосвященним] о[тцем] Віктором Матюком в справі скликання музичного з'їзду до Львова з початком вакацій (коло 12–17 липня). О[тець] Матюк хоче радо сею справою зайнятися, тим більше, що хотяй я в ескізі справу основнійше представив, однакож гадка з'їзду походить від него і ему прислугує право почину. Нам прочим треба зо всіх наших сил справою зайнятися та зсолідаризуватися з о[тцем] Матюком. До сего так важного діла потреба нам Вашої ласкавої помочі, о котрій нам годі на хвилину сумнівати ся, бо ж се справа високо національна» [9, арк. 1–2]. Наведений документ зафіксує бодай орієнтовну дату проведення З'їзду – 12–17 липня 1899р. По-друге, В. Садовський віддає ініціативу З'їзду В. Матюкові, а сам тільки приєднується до її реалізації. Ця істотна коректива змушує критично віднестися до окремих публікацій, у яких ініціатива проведення З'їзду приписується разом і В. Матюкові, і В. Садовському [6, с. 3; 5, с. 26]. По-третє, В. Садовський «в ескізі справу основнійше представив», тобто висловив свої думки кореспонденту щодо складу організаційного комітету, статуту майбутньої організації і проблем, які утворена організація повинна вирішити. На жаль, досі не виявленого жодних листів В. Матюка до В. Садовського з 1899 року, які б, можливо, конкретизували багато важливих моментів в історії підготовки З'їзду.

Поки що наявні лише фрагментарні відомості щодо діловодства підготовки З'їзду – хто входив до комітету, ким і як опрацьовувався статут майбутнього «Союзу». Передовсім такі відомості подає опублікована хронікальна замітка «Зъѣздъ рускихъ музиковъ у Львовѣ», де сказано: «До завязаного комітету скликующего зъѣздъ музиковъ і спѣваковъ, приступили знамениті сили музичні. Мѣжъ иншими В[исоко]п[реосвященні] оо. Максимъ Копко, Іосиф Кишакевичъ, щиро займивъ ся справою и виробленемъ статутовъ В[исоко]п[оважаний] д[октор]ъ А. Чайковскій зъ Бережанъ, и есть надѣя, що ще більше визначныхъ силъ приступить» [6, с. 3]. Наведений список комітету, мабуть, неповний: його слід доповнити іменами ініціатора – Віктора Матюка і Володимира Шухевича – відомого етнографа, на той час голову хорového товариства «Львівський Боян». Цікавою і невідомою деталлю є робота над

статутом доктора Андрія Чайковського з Бережан – відомого українського письменника, автора історичних повістей, юриста за освітою.

Серед рукописів В. Садовського в архіві Й. Кишакевича збереглися два рукописні зошити із заголовком «Проект Статута Руско-українського Союзу любителів музики». Цей проект статуту, який мав бути винесений на обговорення на З'їзді, охоплює 27 параграфів. Ось лише деякі цікаві моменти цього документа. Згідно з першим параграфом, «Руско-український Союз любителів музики» є товариство, котрого цілю: плекане вокальної і інструментальної як сьвіцкої так і церковної музики і з нею покрівних штук з осідком у Львові» [15, арк. 1]. Засоби для досягнення мети перераховує параграф другий: «Средствами до осягнення повисшої ціли суть: а) засноване і ведене музичної школи, т. є. консерваторії; б) засноване і удержуване музичної бібліотеки та з нею злученого музичного музею; в) заснованя і піддержуване осібних музичних кружків в ціли взірцевого виконуваня вокальної і інструментальної музики; г) урядоване публичних продукцій; д) урядоване співацких і музичних з'їздів у Львові і на провінції та спільних прилюдних концертів; е) заохочуване до музичної творчости розписуванем конкурсів і премійованем; ж) видавництво музичних творів і наукових музичних праць та публікацій; з) видане фахової музичної часописи, посьвяченої рівночасно біжучим музичним справам з особливим увзглядненем музики на Руси-Україні» [15, зошит 1, арк. 1–2]. Цікавим є §25, який зобов'язує Виділ Союзу до «заранжованя двох звичайних великих концертів а після зможности устроїти і більше надзвичайних союзанських концертів і продукцій» [15, зошит 2, арк. 5]. На випадок припинення існування «Союзу» § 26 передбачає, що «все майно переходить на товариство «Просьвіта» у Львові з тим, щоби воно без проволоки дало почин до засноване нового музичного Союзу з цілю утвореня музичної консерваторії і тому передало все полишене майно» [15, зошит 2, арк. 5–6].

Процес підготовки створення майбутнього «Союзу...», який ішов рівночасно з виробленням статуту, ілюструє рукопис В. Садовського з переліком завдань «Союзу любителів руської пісні», який зберігся серед архіву Й. Кишакевича [Його опубліковано: 4, с. 133–135]. Матеріал цей в цілому залишився неопублікованим за життя В. Садовського, хоч значна його частина – власне перелік завдань – була згодом використана автором для статті «В справі «Союзу співацких і музичних товариств» [17, № 237, с. 1–2], але з істотними змінами і скороченнями (у рукописі перераховано 22 завдання, з яких у друковану статтю увійшли тільки 10). Цей цікавий документ прояснює масштаб роботи запланованої музичної спілки. Усі запропоновані в ньому завдання групуються у три основні напрями (блоки). Перший напрям (завдання 1–6, 13) – тісна взаємна співпраця музичних товариств між собою в рамках «Союзу...», уніфікація в них організаційних порядків, методів навчання і спільних репетицій, статистична і хронікальна праця щодо життя «Союзу...» і музичних товариств, цілеспрямовані підготовка і залучення нових співацьких кадрів. Другий блок (завдання 7, 8, 12, 13, 17, 18, 22) – суспільна праця, яка передбачає: проведення лекцій, плекання народних співів, створення архівів (зокрема архіву музичних творів, бібліотеки музично-теоретичних праць, архіву народних інструментів і пам'ятних фотографій), матеріальні преміювання (найкращих музичних видавництв, здібних музикантів для допомоги їм у здобутті музичної освіти і спонуканні їх до інтенсивнішого творчого самовияву). Третій блок (завдання 9–11, 15, 19, 21) – широка видавнича робота – видання «Співаника» з найкращими і найулюбленішими хорами, видання «Вісника Союзу приятелів руської пісні», видання як старіших, так і новіших творів українських композиторів з текстом українським, німецьким і французьким, видання музично-теоретичних книжок та підручників. Деякі із завдань (особливо другого напрямку) так і залишилися незреалізованими і актуальними донині.

Наприкінці липня – на початку серпня 1899 року у деяких періодичних виданнях за підписом комітету в складі Віктора Матюка, Володимира Шухевича та Максима Копка опубліковано відозву під заголовком «Відозва до співлюбивих русинів» [1] («Отзывъ къ спѣволюбивымъ русынамъ» [13, с. 2]). У документі, крім заклику до участі в З'їзді всіх

музикантів¹, «щоби спільно нарадитись над зарадженем злону, яке проявило ся в виді безграничного застою на поли нашої малорускої музики, так духовної як і світської» [1, с. 1], викладені завдання заплановані для обговорення на З'їзді. Передовсім – «засноване «Союзу приятелів малорускої музики» (чи як его назвуть), т.е. одного товариства центрального, в котрім злучили би ся всі вже ествуючі товариства сьпівачі і музичні, як також композитори та сьпівачи, хотьби і з найглухшого гірського закутка, в ціли плеканя передовсім самої штуки музичної а відтак і з нею споріднених штук» [1, с. 1. – Виділення та курсив у першодруці. – Я. Г.]. Для цього запрошувалися всі співочі товариства по кілька делегатів на з'їзд. Завданнями новоствореного Союзу має стати «виготовлене відповідних популярно оброблених підручників до науки музики і гармонії а передовсім сьпіву [...]», «перевести видавництво так церковних як і світських малоруских музикалій» як давніших, так і найновіших і найцінніших. «Пожадане би було, щоби сей «Союз» видавав найцінніші оригінальні композиції поруч тексту малоруского з текстом німецьким, італійським або французьким, розуміє ся метричним, щоби цивілізованій Європі дати можливість пізнати красоту нашої малорускої музики, а нашим композиторам нагоду представити ся сьвітовій публиці» [1, с. 1]. Союз має зайнятися також реорганізацією науки співу і музики в школах і бурсах, а також плеканням інструментальної музики.

Після появи відозви ідея організації З'їзду в різних аспектах ще обговорювалася в пресі. У газеті «Галичанин» на початку серпня 1899р. поміщено кореспонденцію «Отъ Перемышля», автор якої приховав себе за підписом «Перемышлянинъ». У ній наголошено на «падінні красоти» церковного співу, на недостачі фахових диригентів, відсутності нотного матеріалу давніх київських церковних наспівів у Галичині. На його думку, народові обридли співи в наших церквах, і через те люди йдуть в латинські храми. З огляду на такий стан справи, автор великі надії покладає на З'їзд. Він пише: «Мы увѣрены, что комитетъ приготовитъ обстоятельный рефератъ, касающійся пѣнія по русскимъ церквамъ въ Галичинѣ и позаботится о томъ, щобы также и наши ординаріяты предприняли всякіи мѣры и доложили стараній, дабы возобновити красоту нашего церковного пѣнія, возвратившись къ древнимъ кievскимъ ирмологійнымъ напѣвамъ, такъ глубоко врывшимся въ сердца вѣрныхъ, не допуская ніякихъ латинскихъ пѣсень, такъ чуждыхъ восточному обряду и богослуженію. Мы увѣрены и въ томъ, що и до сихъ поръ наши ординаріяты были не отъ того, щобы управити наше церковное пѣніе, но не было у насъ музыковъ, которіи свои знанія посвящали бы церковной музыцѣ. Теперъ, когда всѣ русскіи галицкіи музыки соединившись въ музичный Союзъ, намѣрены между прочимъ заняться реорганізацією церковной пѣсни, имѣемъ полную надежду, що нашіи консисторіи своємъ вліяніемъ поддержать трудъ галицкихъ музыковъ на попришѣ церковной музыки, и постараются о введеніе той реорганізації въ жизнь, такъ якъ они обязаны къ тому постановленіями львовского собора 1891 года. Вопросъ реорганізації нашего церковного пѣнія такъ важный, было бы желательнымъ, дабы наши музыки обговорили его до сѣзда въ газетахъ, що дабы приѣхавшіи могли въ совѣщаніяхъ успѣшно участвовать» [14, с. 2].

Мабуть, для тієї ж газети («Галичанин») В. Садовським був підготований подібний за проблематикою (потреба реформи церковного співу) допис з Тернополя. Йдеться про російськомовний недатований автором в автографі допис «От Тернополя (В деле съезда галицких музыкантов)» [опубліковано за автографом як додаток до публікації: 3, с. 30–32], підписаний в автографі «Тернополянин». Мабуть, автор передумав публікувати його і згодом переробив його на статтю, про що й вказав у помітці над заголовком автографа: «Перероблено на розprawку: Взаімини межи рускою церковною пісненою і народом». Стаття під дещо зміненою, ніж вказано у помітці, назвою українською мовою була опублікована 1904 року з авторським датуванням «Відень, 1900» [16]. Порівняння опублікованого українського і рукописного

¹ У дослідженні Л. Ханік про «Боян» [19, с. 28] оголошення про скликання з'їзду помилково датоване жовтнем 1899 року. Позбавленим документальних підстав і фактичної точності є твердження дослідниці, що «думка про такий «Союз» виникла у «Львівському Бояні», від імені якого В. Шухевич, В. Матюк та М. Копко написали в газету «Діло» 10.09. велику відозву». У «Ділі» не було опубліковано жодної відозви, а тільки замітка (у номері від 10.07, а не 10.09), підписана комітетом зовсім не від імені «Львівського Бояна».

російського текстів засвідчує тотожність матеріалів, лише в друкованому українському варіанті текст дещо змінений і скорочений. Останнє дає підставу вважати рукописний текст чернеткою друкованого, і відкорегувати (уточнити) дату написання: 1899, а не 1900 рік. У статті В. Садовський наголошує на тісному і давньому зв'язкові народної пісні з церковним співом, який перервався у кінці XIX – на початку XX ст.: з напливом у наші краї іноземних композиторів і диригентів питома українська церковна музика почала нищитися, бо давні співи замінилися ефектними концертними номерами, невідповідними духові української церкви. Такий стан справи, на думку автора, є підставою необхідності реформування церковного співу. Характерно, що в українському варіанті автор скоротив останній абзац, який, нав'язуючи проблематику запланованих на З'їзді рефератів, мав би вказати шляхи реформи: «Все, для кого дорогое древнее церковное пение, как великая религиозно воспитывающая сила, как одно из самых действительных и незаменимых средств к возвышению благовейного настроения молящихся во время Богослужения – все должны озаботится мыслию о мерах к восстановлению глубоко упавшего древняго церковного пения помогать в работах комитета созывающего музыков. Мы уверяем, а полагая на лицах комитетных – убеждены, что рефераты, приготовлены на съезд, будут не только интересны, но даже весьма поучающие, а постановления съезда, а после «Музыкального Союза» будут весьма полезны для галицкой музыки и русскаго народа» [3, с. 32]

Наприкінці серпня у газеті «Руслан» появилася невеликий допис, невідомий автор якої приховав себе за криптонімом «Л. Г...ий». У дописі інформується, «що один молодий, але талановитий музик, наміряє видавати у Львові часопись, присвячену справам музики. [...] Згадати належить, що яко додаток до часописи наміряє видавати найновіші праці руско-українських композиторів» [12, с. 3]. Визнання автором такого видання як дуже потрібного, бо воно б доводило світові співлюбність русинів, дало можливість пізнати Європі красу української пісні – все це дуже перегукується із завданнями З'їзду. Ідея ж видання часопису, присвяченого музичним справам, із додатком видання творів композиторів дуже нагадує обриси майбутнього «Артистичного вістника» з його музичним додатком. Що ж до «молодого, але талановитого музика», то цілком ймовірно йдеться про Володимира Садовського: він у листі до І.Белея ще 22 березня 1899 року писав, «що може я сам возмуся за видавництво, а бодай гроші вложивби, які маю дістати за мої праці музичні, котрі люде торгують. Коли мені удасться торгу добити, поділю ся з Вами радістю, бо видаване руских музикалій піде горою» [8, арк. 3].

Однак З'їзду таки не відбулося. «В 1899 році зродила ся була серед галицкої співачко-музикальної громади гадка, звязавши всіх українсько-руських музиків як і всі співацькі товариства (Бояни і другі) в оден суцільний краєвий «Музичний Союз», зреорганізувати наше співане і музиковане, покласти спільними силами підвалини до двигнення наперед нашого стягу українсько-рускої пісні і вибороти їй почесне місце посеред славянських і чужих муз, яке їй по природній вдачі належить ся. Справа заповідала ся вельми успішно; та звичаєм всякої галицкої роботи таки в самі почині заснітила ся...» [17, № 235. с. 1], – з ноткою жалю згадує згодом В. Садовський.

П. Медведик в енциклопедичному гаслі про В. Садовського пише, що «В. Садовський – учасник I з'їзду українських музик у Перемишлі (1902)...» [11, с. 441]. Це твердження потребує корекції і спростування. Поки впродовж двох років (1901–1903) тривав процес офіційного затвердження статуту «Союзу співацьких і музичних товариств», з ініціативи В. Садовського зібралася у нього вдома 21 грудня 1902 року група музичних діячів, «щоби зложити конечну фахову часопись, котра по можности мала би вже коло лютого або марта 1903 виходити, а при помочи часописи покликати до життя «Музичний Союз» і при Союзі отворити музичну руску школу; вплинути на раціональніше музиковане по «Боянах», з'організувати видавництво підручників научних музичних, конечних як для самоуків так і для учеників музичної школи, та знадобити порядне а передовсім поправне видане музикалій з спеціальним узглядненем співаників для шкіл так сільських як і міських і т.п.» [17, № 235, с. 1–2]. З. Штундер називає серед запрошених О. Нижанківського, Д. Січинського, Й. Кишакевича, Ф. Колессу і С. Людкевича, який на З'їзд не приїхав [20, с. 164–165]. Годі документально визначити, чи цей збір був неформальний, принагідний і не мав жодного стосунку до подій 1899 року, чи

перераховані митці становили собою організаційне ядро того «Музикального Союзу» 1899 р., який силою обставин аж 1902 року зібрався в Перемишлі. Стаття В. Садовського «В справі «Союзу співачських і музичних товариств», опублікована 1904 р., дає підстави вважати, що зібрання в Перемишлі 1902 р. до З'їзду 1899р. не мало жодного стосунку, оскільки в протилежному випадку автор статті – дієвий учасник подій 1899 року – не писав би, що справа «в самі почині заснітила ся», неодмінно згадав би факт проведення З'їзду.

Отже, історична роль ініціювання З'їзду галицьких музикантів, який ставив перед собою конкретні, важливі і масштабні завдання, полягає в тому, що це була хронологічно перша спроба зрушити справу музичної освіти і взагалі організацію музичного життя в Галичині, поставивши її на професійну основу. Хоч З'їзд не відбувся, але ґрунтовно підготовлявся плеядою непересічних, заслужених в історії української музичної культури діячів.

У випадку проведення і здійснення запланованих завдань З'їзд міг випередити заснування у Львові «Союзу співачських і музичних товариств» і відкриття Вищого музичного інституту. Однак історія розпорядилася інакше: названі інституції були створені іншими діячами, хоч втілили вони ідеї і завдання, заплановані для «Музичного Союзу» 1899 року, і стали таким чином його спадкоємцями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Відозва до співолобивих Русинів // Руслан. – 1899. – № 160. – 20. 07. (1. 08). – С. 1–2. – Підписано : о. Василь Матюк, проф. Вол. Шухевич, о. М. Копко.
2. Гарматъй И. Въ справѣ науки нотного хорального спѣву по нашихъ селахъ / Иван Гарматій // Діло. – 1898. – № 255. – 14 (26).11. – С. 1; № 256. – 16 (28).11. – С. 1.
3. Горак Я. Два матеріали з віднайдених рукописів Володимира Садовського / Яким Горак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка та Національної музичної академії ім. П. Чайковського. – Серія : Мистецтвознавство. – № 2 (21). – Тернопіль–Київ, 2009. – С. 31–38.
4. Горак Я. Из рукописних матеріалів Володимира Садовського / Яким Горак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Серія : Мистецтвознавство. – № 1 / 2011. – Тернопіль, 2001. – С. 130–137.
5. Гордієнко В. Композитор о. Йосиф Кишакевич : біографічний нарис / Володимир Гордієнко. – Львів : Поклик сумління, 1998. – 111 с.
6. Зъѣздъ рускихъ музиковъ у Львовѣ // Діло. – 1899. – № 142. – 28. 06 (10. 07). – С. 3.
7. Інститут Літератури ім. Т. Шевченка НАНУ. – Відділ рукописів і текстології. – Фонд 100 (Іван Белей). – № 2738. – Арк. 2–9.
8. Інститут Літератури ім. Т. Шевченка НАНУ. – Відділ рукописів і текстології. – Фонд 100 (Іван Белей). – № 2741. – Арк. 2–5.
9. Інститут Літератури ім. Т. Шевченка НАНУ. – Відділ рукописів і текстології. – Фонд 100 (Іван Белей). – № 2742. – Арк. 2–5.
10. Матюк В. Въ справѣ науки нотного хорального спѣву у насъ по селахъ і мѣстахъ / Віктор Матюк // Діло. – 1898. – № 275. – 10 (22).12. – С. 2.
11. Медведик П. Діячі української музичної культури (Матеріали до біо-бібліографічного словника) / Петро Медведик // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. – Т. 226 : Праці музикознавчої комісії / [ред. О. Купчинський, Ю. Ясіновський]. – Львів, 1993. – С. 370–455.
12. Наука, штука, література // Руслан. – 1899. – № 181. – 14 (26). 08. – С. 3. – Підписано : Л. Г...ий.
13. Отзывъ къ спѣволюбивымъ русинамъ // Галичанинъ. – 1899. – № 159. – 18 (30).07. – С. 2. – Підписано : Викторъ Матюкъ, проф. В. Шухевичъ, М. Копко.
14. Отъ Перемышля (Въ дѣлѣ сѣзда галицкихъ музыковъ) // Галичанинъ. – 1899. – № 170. – 31.07. (12.08). 1899. – С. 2. – Підписано : Перемышлянинъ.
15. Проект статута Руско-українського Союзу любителів музики. – У 2 зошитах. – Зошит 1. – 8 арк. ; Зошит 2. – 7 арк. // Інститут досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів

- Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАНУ. – Відділ досліджень музичних творів та фотодокументів. – Архів Й. Кишакевича. без номера.
16. [Садовський В.] Взаїмини межи рускою церковною пісню а руским народом // Альманах музичний : Літературна часть першого ілюстрованого календаря музичного на рік 1904 / [зложив і впорядкував Ромуальд Зарицкий]. – Львів : З друкарні НТШ, 1904. – С. 67–71. – Підписано : Домет.
17. [Садовський В.] В справі «Союза співачьких і музичних товариств» (під розвагу всій «співолубивій» Руси) // Діло. – 1904. – № 235. – 18 (31).10. – С. 1–2; № 237 – 20. 10 (2.11). – С. 1–2. – Підписано : Домет.
18. [Садовський В.] Зъ нагоды новинъ на поли нашої церковної музики (Критичный ескізъ музичный) // Діло. – 1899. – № 58. – 13 (25). 03. – С. 1–2; № 59. – 15 (27). 03. – С. 1–2; № 61. – 17 (29). 03. – С. 1; № 63 – 19 (31). 03. – С. 1; № 64. – 20. 03 (1. 04). – С. 2; № 65 – 22. 03 (3. 04). – С. 1–2; № 67. – 24. 03 (5. 04). – С. 1–2; № 68. – 26. 03 (7. 04). – С. 1–2; № 69. – 27. 03 (8. 04). – С. 2–3; № 70. – 29. 03 (10.04). – С. 2–3; № 73 – 1 (13). 04. – С. 2. – Підписано : Домет.
19. Ханик Л. Історія хорového товариства «Боян» / Лідія Ханик. – Львів, 1999. – 122 с.
20. Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість / Зеновія Штундер. – Т. 1 : 1879–1939. – Львів : ПП «Бінар-2000», 2005. – 636 с.

УДК 78.422

Н. Ф. ЮЗЮК

**МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ МОЛОДОГО МУЗИКАНТА
В КЛАСІ ФОРТЕПІАНО ПЕДАГОГА
ОЛЬГИ ФЕОФАНІВНИ КАЧЕВОЇ**

У статті розглядаються головні методичні засади виховання молодих піаністів, властивих педагогічній діяльності О. Ф. Качевої, як єдиної системи «музична школа – ВНЗ».

Ключові слова: культура звука, пластика рук, виконавська свобода, взаємозв'язок розвитку інтелекту і піанізму, самостійність мислення.

Н. Ф. ЮЗЮК

**МЕТОДИКА ВОСПИТАНИЯ МОЛОДОГО МУЗЫКАНТА
В КЛАССЕ ФОРТЕПИАНО ПЕДАГОГА
ОЛЬГИ ФЕОФАНОВНЫ КАЧЕВОЙ**

В статье рассматриваются основные методические принципы, характерные для педагогической деятельности О. Ф. Качевой, как целостной системы «музыкальная школа – ВУЗ».

Ключевые слова: культура звука, пластика рук, исполнительская свобода, взаимосвязь развития интеллекта и пианизма, самостоятельность мышления.

N. F. YUZYUK

**EDUCATIONAL PRINCIPLES OF YOUNG MUSICIAN'S NURTURING
IN O. F. KACHEVA'S PIANO CLASS**

The article investigates the main methodical principles of young pianist's education and nurturing in O. F. Kacheva's teaching practice as whole system «musical school – Higher Educational Institution».